

BEOGRAD

FLAMANSKA UMJETNOST XVII. Otvorena je u prostorijama Narodnog muzeja (15. X — 30. XI, 57). Svakako je jedan od najvažnijih likovnih događaja tokom ove sezone. Izložbu flamanske umjetnosti organizirala je Komisija za kulturne veze s inozemstvom i uprava Narodnog muzeja. Flamansko slikarstvo ovog vremena na izložbi je zastupalo 52 eksponata. Zabim je bilo izloženo 9 skulptura, 20 crteža, 27 gravura, nekoliko tapiserija, više štampanih knjiga i 17 umjetničkih predmeta u srebru. Iako je slikarstvo najznačajnija grana u umjetničkom stvaranju, flamansku umjetnost ovog perioda treba promatrati kroz prizmu svih grana umjetnosti.

VAN DYCK: Portret

Viši historičari nazivalo je ovaj period flamanskog slikarstva »Epohom Rubensa«. Naziv je opravdan. U XVII stoljeću Rubens je jedan od najtraženijih majstora Evrope. Razvija specifičan stil, baroknu umjetnost prilagođenu flamanskom ambijentu. Mnoge Rubensove slike bile su tokom XVIII i XIX stoljeća uzorna djela, na kojima su učili obrt poznati evropski slikari. Na ovoj izložbi bila su zastupljena djela Van Dycka, slikara aristokracije i bogatih dvorova, koji je poslije smrti Rubensa bio najveći majstor flamanskog slikarstva. Treća veličina flamanske škole, čija su djela također bila zastupljena na ovoj izložbi, to je Jacob Jordaens, suvremenik Van Dycka i Rubensa.

Zasluga Rubensa nije samo u njegovanju i provođenju baroknog stila u flamanskoj umjetnosti. On je osnovao svoju privatnu školu, okupio veliku grupu poznatih gravera, koji su reproducirali njegova djela i djela njegovih suvremenika.

TEMATSKA IZLOŽBA CRTEŽA I PASTELA: DEGASA, RENOIRA I REDONA bila je otvorena od 1. — 31. listopada u Narodnom muzeju u Beogradu. Cilj organizatora je bio, da pomoću ove izložbe prikažu dragocjeni materijal, koji se čuva u depou Muzeja. Izložba nije mogla da nam pruži pregled epohe kojoj pripadaju Degas, Renoir i Redon, već nas je ona podsjetila na neke važne momente u njihovu stvaralačkom opusu.

Od oslobođenja zemlje ovi crteži i pasteli su svojina Narodnog muzeja u Beogradu. Ranije su ti eksponati pripadali beogradskom predratnom kolekcionar Erihu Slomoviću, kojeg su 1942. godine strijeljali Nijemci. Slomović je ovaj umjetnički materijal skupio putem kupovine od poznatog pariškog kolekcionara i ljubitelja umjetničkih djela Volarda. Dio ovih eksponata je Volard objavio u knjigama o Renoiru: »Život A. Renoira« i »Slike, pasteli i crteži A. Renoira«. Zatim su i u poznatim umjetničkim izdanjima i katalozima reproducirani i crteži Degasa.

III. IZLOŽBA SLIKA LAZARA VUJAKLIJE I II. IZLOŽBA KIPARA JOVANA KRATOHVILA bila je otvorena od 1. — 10. prosinca u prostorijama ULUS-ove galerije.

Lazar Vujaklija se afirmirao nakon oslobođenja svojom prvom samostalnom izložbom, koja je bila otvorena 1952. godine u Beogradu. Glavna tema u njegovu stvaranju su srednjovjekovni reljefi, bosansko-hercegovački stećci. Koristi se bogatom rizičnom motivu ovih umjetničkih djela. Vujaklija je tokom posljednjih godina obogatio i osvježilo svoje stvaranje dubokim ljudskim sadržajem, koji nije narativne prirode, već je izvrsna transpacija ljubavi i osjećanja života i smrti, lova i rata.

Izložba tapiserija Laze Vujaklije, koja je bila otvorena od 25 — 30. prosinca u Umjetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu, posljednja je njegova samostalna izložba i prva izložba ove vrste u našoj zemlji. Vujaklija je izložio tapiserije: »Looce«, »Pejsaž«, »Zavičaj«, svojina Narodne skupštine Srbije, izvođač tvornica »Jovan Miličić« iz Subotice kao i tapiseriju »Lovci« koje je izvođač sam autor.

III. ZAJEDNIČKA IZLOŽBA GRAFIKE SRBINOVICA, KARANOVIĆA I CELIĆA bila je otvorena u ULUS-ovoj galeriji od 21. — 30. prosinca. Svake druge godine, kao po nekoj tradiciji, od 1953. ova trojica istaknutih beogradskih grafičara priređuju zajedničku izložbu svojih eksponata. Danas kritika stoji na stanovištu da Stojan CELIĆ postaje sve jasniji u svojim koncepcijama. Njegove su gravire jednostavne, oštre i vrlo sugestivne. Na njima se odigrava čitava jedna drama odnosa, sukoba i pomjerenja između linije i prostora, koje one obuhvaćaju i određuju u planovima bez arhitekture, u formama bez materije.

Mladen SRBINOVIĆ, ranije poznat po finom tkanju svojih kompozicija, po mišljenju kritike, sada je u znaku nagomilavanja i obdjelavanja teške, jedre, sočne i zrele materije svojih aktova i mrtvih priroda.

Treći izlagač ove izložbe, Boško KARANOVIĆ, okarakteriziran je kao grafičar, koji je tokom posljednjih dviju godina dvostruko prešao jedan odmjereni put: u pravcu stiliziranja formi, i natrag u pravcu ritmovanja njenih osnovnih elemenata.

IZLOŽBA SLIKA MILANA BOŽOVIĆA bila je otvorena tokom studenog u prostorijama beogradskog eksperimentalnog kazališta »Atelje 212«. Božović je slikar crnogorskog ambijenta. Kao i kod mnogih drugih umjetnika, kojih je podrijetlo vezano za ovaj krševiti kraj naše zemlje, tako i Milan Božović poput velikog Lubarde uzima ono što je najbitnije za ovaj ambijent. Masline, koje se bore protiv vremenskih nepogoda, krševite predjele s po nekoliko kuća, kamenje, kakvo je mogla izdvojati samo priroda i svijetle njegove su svakidašnje slikarske teme.

IZLOŽBA SUVREMENE MAKEDONSKE GRAFIKE bila je otvorena u prostorijama Grafičkog kolektiva, Obilićev Venac 4, od 11. — 21. studenoga. Prvi put su makedonski grafičari svoje radove izložili pred beogradskom publikom. Oni su se formirali uglavnom u Beogradu i Skopju. Ona je zanimljiv dokument o aktivnosti na polju ove grane umjetnosti u Makedoniji. Svoje radove su izložili Dragutin Avramovski, Borka Avramova, Ivan Velkov, Jovan Dimovski, Ivan Gjeorgijev, Metod Ivanovski, Boro Krstevski, Đorđe Krstevski, Spase Kunoovski, Petar Mazev, Ljubodrag Marinković, Nikola Martinoski, Menče Spiroska, Petar Spiroski i Petar Hadži Boskov.

II. IZLOŽBA UDRUŽENJA LIKOVNIH UMJETNIKA MAKEDONIJE, koja je bila otvorena od 13. — 25. studenog u Umjetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu, priređena je na bazi međusobne suglasnosti i želje DLUM-a i ULUS-a, da u ovom određenom vremenskom intervalu bude izvršena razmjena zajedničkih izložbi.

NIKOLA MARTINOSKI: Portret Ciganke

Nasuprot I. izložbe, koja je bila organizirana 1953., na II izložbi makedonskih likovnih umjetnika dominirali su mladi ne samo kvantitativno, već i po kvaliteti izloženih djela. Najbolju ocjenu dobili su izloženi eksponati: Dimitra Kondevskog, Spase Kunevskog, Borke Lazevskog, Ivana Veikova, kao i djela starijih već od ranije afirmiranih slikara: Nikole Martinoskog i Lazara Ličenoskog.

Do prije nekoliko godina u Makedoniji je bilo jedan-dva kipara. Ova je izložba beogradanina otkrila 5—6 novih, dosada nepoznatih imena. Makedonski kipari, iako još uvijek bez velikih iskustava, trude se da budu moderni i da prate u korak jugoslavensku suvremenu skulpturu. Na ovoj izložbi izložili su svoja djela: Borka Avramova (dvije glave), Jordan Grabulovski (dvije glave i jedan torzo), Dimitar Todorovski (Akt djevojčice), Petar Hadži Boskov (dvije glave, »Zenski torzo« i »Kompozicija«), Ljubčo Stefanovski, kao i Boro Mitričevski i Boro Krstevski.

Dio Beševićevih eksponata je uništen za vrijeme II svjetskog rata velikom bombomبارđiranjia Beograda.

Dalmacija i njeno podneblje osjeća se u svim slikama ovog slikara. To je dug svojoj rodnoj grudi, u kojoj je kraj morskih obala proveo najranije godine svojeg djetinjstva. I posljednji radovi, oni koji su nastali prošle i pretpošle godine nose u sebi atmosferu dalmatinskog ambijenta.

III tradicionalna izložba Decembarske grupe bila je otvorena sredinom decembra u Umjetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu u Beogradu. Na izložbi su uzeli učešće svi članovi grupe (Stojan Celić, Boško Karanović, Dragutin Cigarčić, Miodrag B. Protić, Zoran Petrović, Aleksandar Tomašević, Mladen Srbinović, Lazar Vujaklija, Lazar Vozarević i Miloš Bajčić), koji su izložili po 3 — 4 eksponata nastala tokom prošle godine.

U Beogradu danas postoje četiri slikarske grupe: »Lada« (osnovana 1905. godine, koja je okupila najkonzervativnije umjetnike), »Sestorica« (osnovana 1953. godine, u koju ulaze šest slikara, koji su svoju umjetničku karijeru stekli još prije drugog svjetskog rata), spomenuta »Decembarska grupa« i novofor-

IVO DULČIĆ:

mirana grupa »57«, koja je drugom polovicom decembra prošle godine otvorila prvu izložbu u Umjetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu.

Grupa »57« sastavljena je od šest umjetnika: Đorđe Ilčić, Milun Mitrović, Boško Risimović i Dragoslav Stojanović — Sip iz Beograda, Radenko Mišević iz Sarajeva i Boško Petrović iz Novog Sada. Izuzetni slikara Boška Risimovića, svi članovi grupe pohađali su majstorsku radionicu slikara Mila Milunovića.

Boško Petrović je zasada drugi umjetnik, koji je u Beogradu izlagao tapiserije.

Boško Risimović u svojim djelima polazi od srpskih nadgrobnih spomenika.

Slikarstvo Đorđa Ilčića nosi u sebi socijalni i folklorni karakter. Ono je najvećim dijelom vezano za tlo Makedonije.

Milun Mitrović pojednostavljenjem i stilizacijom svojih pejzaža izbjegava utjecaj Mila Milunovića.

Početak nove 1953. godine u umjetničkom životu Beograda obilježen je II samostalnom izložbom zagrebačkog kipara Pavla Perića, koja je bilo otvorena u ULUS-ovoj galeriji. Kao i u Zagrebu prije nekoliko mjeseci, tako je i ovdje u Beogradu Perić izložio iste eksponate — skulpture u kamenu kao i crteže.

Odmah poslije kipara Perića u Galeriji ULUSA otvorili su zajedničku izložbu slikar Ivo Dulčić i kipar Ivan Kožarić.

Kožarić prati dva skulpture nose više čke plastike. U novije rječe svojih starijih kako se zasada nasti do nekih novih rezul

Nastavljajući trad umjetničkim susreti poslije uspješno pri suvremene grafike u nuara predstavio je bor suvremene mađar

S

IZLOŽBA SLIKA

Bila je to smionost, jedan mladi slikar iz numentalnom i po stoći jedinstvenom am rog Vestibula. Da li skladom svog prostora njih slika, da li će se sedan za ostale izlož kamornog karaktera fanirati taj u dostojne čanstveni spomenik anjemu je nedavnom re povećana nekadašnja

Ipak se pokazalo, uz jednog dijela građanstvo dovalo da je izlagao slikar) da se, naravno kraće vrijeme, jedna osrednjeg formata (a re), može vrlo dobro rom Vestibula. Jedno rinskih cigla i tdu